Культурныя людзі, якія павінны зарабляць грошы

Прыкмета часу: пра культуру летуценна ўжо не гаворыць. Сярод культурных паказчыкаў ёсць энергазберагальнасць, свой экспарт і імпарт паслуг і нават станоўчае сальда. І добра, калі яно ёсць... Як добра і тое, калі сярод лічбаў і планавых паказчыкаў знаходзяцца моманты, калі сапраўды можна парадавацца за творчыя ідэі і дасягненні.

Культура павінна будзе прыцягнуць сёлета 114 мільярдаў пазабюджэтных сродкаў, што на 20 працэнтаў больш, чым летась. Разам з тым колькасць платных паслуг для людзей работнікам культуры давядзецца павялічваць.

Прадстаўнік Брэсцкай вобласці Леанід Несцярчук падзякаваў за рашэнне пачаць рэстаўрацыю Косаўскага палаца, які спецыялістамі ЮНЕСКА быў вызначаны як прыярытэтны аб'ект міжнароднага турызму, але выказаў прапанову: выдаць Дзяржаўны спіс аб'ектаў культурнай спадчыны Беларусі. На змену былой гучнай акцыі прыйдзе новая і пракоціцца па краіне з гордым заклікам: «Мы — беларусы!».

У сферы культуры неабходна перагледзець кадравую палітыку, у першую чаргу ў пытанні фарміравання рэзерву кіруючых кадраў. Такую задачу паставіў намеснік прэм'ер-міністра Аляксандр Косінец. «Дзяўдзі сёння Валянцін Елізар'еў, або Міхаіл Фінберг, або Радзівон Бас — замяніць іх няма каму. У навучальных установах таксама не падрыхтаваны рэзерв», — адзначыў віцэ-прэм'ер.

На беларускіх тэлеканалах няма праектаў, аналагічных расійскім «Дзве зоркі», «Калядныя сустрэчы», дзе побач са знакамітымі майстрамі выступаюць і маладыя.

Міжнародны фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску» павінен карэнным чынам змяніцца. Акрамя конкурсу вакалістаў сярод дарослых і дзіцячага спаборніцтва трэба арганізаваць конкурс сярод прадстаўнікоў юнацкага ўзросту. У «Славянскім базары» павінны прымаць удзел выключна зоркі. «Адзін канцэрт Тота Кутуньё абыходзіцца ў суму каля Br600 млн. Запрасіце 5—7 такіх выканаўцаў», — сказаў віцэ-прэм'ер.

На арганізацыю міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску» ў гэтым годзе плануецца брасходаваць каля Br4 млрд.. У 2007 годзе былі выдзелены Br3 млрд 932 млн. Даходы ад мерапрыемстваў фестывалю склалі Br2 млрд. 971 млн.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Прыём макулатуры, шклатары з хаты ў Мінску
Тэл. 2611187, 8 0336 611187

На свае вочы

«Паўднёвыя вароты з наваротамі»

На беларуска-ўкраінскай мяжы з'явіўся пагранпераход, аснашчаны сучаснай тэхнікай і абсталяваннем

Пункт пропуску «Новая Рудня» адкрылі старшыня Гомельскага аблвыканкама Аляксандр ЯКАБСОН, старшыня Дзяржаўнага мытнага камітэта Аляксандр ШПІЛЕЎСКІ, першы намеснік старшыні Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Вадзім ЗАЙЦАЎ і намеснік дзяржсакратара Саюзнай дзяржавы Васіль ХРОЛ.

Пункт пропуску «Новая Рудня» сёння цалкам адпавядае сваёй назве. Тут сапраўды ўсё новае: будынкі, абсталяванне, нават праца арганізавана на іншым, больш сучасным узроўні. Цяжка паверыць, што яшчэ 15 гадоў таму тут стаялі толькі некалькі вагончыкаў для мытнікаў і не было ніякай памежнай інфраструктуры. Вартавым мяжы даводзілася несці службу ў экстрэмальных умовах. Пакутавалі і людзі, якія перасякалі тут мяжу. «Дальнабойшчыкам» даводзілася стаяць у даўжэзных чэргах часам па некалькі сутак. Для адпачываючых, якія ехалі ў Крым, перасячэнне гэтага ўчастка мяжы перажіваралася ў сапраўднае пекла. Вядома, з цягам часу цывілізацыя дабралася да «Новай Рудні». Аднак сур'ёзная мадэрнізацыя пункта пропуску пачалася толькі ў 2002 годзе. Асноўная частка сродкаў на абнаўленне «Новай Рудні» была выдзелена з бюджэту Саюзнай дзяржавы. Тэхнічнае пераснашчэнне таксама праводзілася за грошы, выдаткаваныя ў рамках рэалізацыі саюзнай праграмы першачарговага развіцця мытнай інфраструктуры. Усяго на рэканструкцыю «Новай Рудні» было накіравана амаль 250 мільёнаў расійскіх рублёў.

Грошы былі патрачаны з карысцю не толькі для беларусаў, расіян, украінцаў, але і ў інтарэсах многіх грамадзян Еўропы. Бо праз «Новую Рудню» праходзіць IX транспартны калідор «Хельсінкі — Санкт-Пецярбург — Віцебск — Гомель — Кіеў — Кішынёў — Бухарэст—Александропаліс». Пасля рэканструкцыі пункта пропуску гэты шлях «з фінаў у грэкі» стаў значна зручнейшым. Як падкрэсліў старшыня Дзяржаўнага мытнага камітэта Беларусі Аляксандр Шпілеўскі, прапускная здольнасць «Новай Рудні» павялічылася ў 1,5 раза. У прыватнасці, мадэрнізаваны пагранпераход за суткі можа прапусціць 620 легкавых аўтамабіляў, 260 грузавікоў і 15 аўтобусаў. І гэта, як адзначыў Аляксандр Шпілеўскі, не мяжа. Паводле яго слоў, «тэхналогіі ўдасканальваюцца, таму магчыма павелічэнне прапускной здольнасці ў два разы». Калі прагнозы галоўнага мытніка краіны спраўдзяцца, то і ў самыя «гарачыя дзянькі», у сезон летніх адпачынкаў, у «Новай Рудні» зніжнуць нават кароткія чэргі. Бо летам кожныя суткі гэты ўчастак мяжы перасякаюць у сярэднім 800 легкавых аўтамабіляў і прыкладна 3 тысячы чалавек. Адметна, што «Новая Рудня» з кожным годам набывае ўсё большую папулярнасць у «дальнабойшчыкаў». За мінулы год, напрыклад, праз гэты пункт пропуску было перавезена каля 150 тысяч тон грузаў. Прыкладна чвэрць усяго «гомельскага транзіту» перамяшчаецца праз гэты пункт пропуску. Найчасцей паслугамі «Новай Рудні» карыстаюцца расійскія перавозчыкі. Як паведаміў начальнік мытнага паста Рыгор Мазанік, дзесьці 25—30 працэнтаў з агульнай плыні складаюць расійскія грузы. Няма сумненняў, што пасля мадэрнізацыі на «Новую Рудню» пацягнуцца яшчэ даўжэйшыя караваны аўтафургонаў, а таксама пасажырскіх і турыстычных аўтобусаў, легкавушак. Грузы і пасажыры тут афармляюцца паводле прынцыпу «аднаго акна». Усё адбываецца вельмі хутка, без аніякай затрымкі і цяганіны. «Сэрвісныя» ўстановы таксама побач. Напрыклад, каб памяняць валюту, не трэба кудысьці бегчы ў пошуках адмысловага шапіка. У памяшканні мытні знаходзіцца разлікова-касавы цэнтр.

Нават праверка падазроных асобаў тут праходзіць даволі аператыўна. Справа ў тым, што пункт пропуску аснашчаны найноўшымі прыладамі кантролю. З дапамогай гэтай тэхнікі мытнікі, не разбіраючы на запчасткі транспартны сродак, могуць зазірнуць у, здавалася б, зусім недаступныя месцы і знайсці схаваны тавар. Ёсць таксама прылада, якая «адчувае» кантрабанду, запакаваную ў запасное кола аўтамабіля альбо ў паліўны бак. Спецыяльны рэнтгенапарат здольны выявіць у багажы пасажыра забароненыя для ўвозу ці вывазу рэчы, нават калі яны замаскіраваныя пад нейкі бытавы прадмет.

Пункт пропуску абсталяваны і «нябачным бар'ерам» для затрымання асобаў, якія паспрабуюць на аўтамабілі нахабна праскочыць праз мяжу. Падобныя выпадкі, паводле слоў памежнікаў, хоць і не часта, але здараюцца. Раней даводзілася арганізоўваць пагоню за такімі «ліхачамі». Цяпер спыніць парушальніка можна будзе за некалькі секунд. Надзейны бар'ер «вырасце» на яго шляху ў літаральным сэнсе слова з-пад зямлі.

Сучасныя сістэмы відэаназірання і ахоўнай сігналізацыі не дадуць аніякіх шанцаў незаўважна прабрацца праз пункт пропуску пешым парушальнікам. Асабліва любяць «гуляць у такія хованкі» дробныя кантрабандысты, якія імкнуцца ў мяшках і валізах пранесці праз мяжу спіртное, цыгарэты і іншыя рэчы.

А законапаслухмяных людзей у «Новай Рудні» вартавыя мяжы сустракаюць з ветлівай усмешкай. Больш за тое, у дзень адкрыцця абноўленага пункта пропуску першаму наведвальніку мытнікі ўручылі падарунак. Сімвалічна і справядліва, што пашанцавала менавіта беларусу.

Мікола ДЗЯБЁЛА.
Мінск — Новая Рудня — Мінск.

Прамая лінія

МАЯ СЯМ'Я: АД ДАПАМОГІ ДА ЖЫЛЛЯ

На пытанні чытачоў «Звязды» адказваюць намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення палітыкі занятасці і народанасельніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Таццяна Васільеўна ШЭМЕТАВЕЦ і галоўны спецыяліст упраўлення жыллёвага будаўніцтва Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Марыяна Мікалаеўна ЕЎТУШЭНКАВА.

(Працяг. Пачатак у нумарах за 23, 24 студзеня.)

— Два гады таму наша сям'я стала ў чаргу на паляпшэнне жыллёвых умоў пад нумарам 30. З таго часу ў аграгарадку было пабудавана спачатку 50, а потым — яшчэ 12 домікаў. Аднак па невядомых прычынах у чарзе мы прасунуліся толькі да 11 нумара, інакш кажучы, домікі давалі людзям, якія станавіліся пасля нас. А адсюль пытанні: па якім прынцыпе павінна прадастаўляцца жыллё ў аграгарадках і куды можна звярнуцца з тым, каб аспрэчыць вядзенне чаргі? Тым больш, што, як падаецца, разлічваць на жыллё мы маем поўнае права — мой муж адпрацаваў 10 гадоў у сельскай гаспадарцы, а я з'яўляюся маладым спецыялістам.

Вераніка Міхайлаўна,
Крупскі раён

— Калі вы, Вераніка Міхайлаўна, стаіце ў чарзе па месцы работы, то тут трэба заўважыць, што так званыя «прэзідэнцкія домікі» ў сельскай мясцовасці будуюцца для прыцягнення працоўных рэсурсаў з улікам перспектыў развіцця той ці іншай гаспадаркі з фінансавым удзелам саміх сельгаспрадпрыемстваў. І, адпаведна, кіраўніцтва сельгаспрадпрыемстваў можа прымаць рашэнне, каму ў рэшце рэшт выдзяляць жыллё — тут усё залежыць ад патрэбы ў пэўных спецыялістах. Аднак калі вы стаіце ў чарзе ў выканкаме, то ў дадзеным выпадку (за выключэннем некаторых катэгорый ільготнікаў) жыллё размяркоўваецца менавіта ў парадку чаргі. Але ў любым выпадку з гэтым пытаннем вам ёсць сэнс звярнуцца з пісьмовым запытам у выканкам, прычым там афіцыйны адказ павінны даць на працягу двух тыдняў.

— Унучку, якая з'яўляецца адзінокай маці і мае траіх непаўналетніх дзяцей, спачатку ўключылі ў склад жыллёва-будаўнічага кааператыва, а потым выключылі толькі на той падставе, што ўнучка пражывае ў сельскай мясцовасці, тады як ЖБК стараўся ў райцэнтры. Наколькі гэта правільна?

Надзея Іванаўна Пятроўская,
Уздзенскі раён

— Справа ў тым, што з 1 верасня мінулага года фарміраванне спісаў на льготнае крэдытаванне для будаўніцтва жылля вядзецца менавіта па месцы жыхарства, інакш кажучы, унучка на самай справе павінна была стаяць у чарзе ў райцэнтры. Разам з тым, на наш погляд, у гэтай сітуацыі многае залежыць ад таго, калі фарміраваўся сам кааператыў — да верасня 2007 года ці пасля. Таму, Надзея Іванаўна, у дадзеным выпадку мы раім вам зрабіць запыт у райвыканкам ці ў аблвыканкам.

Пры гэтым варта заўважыць, што ўнучка, як шматдзетная маці, у выпадку неатрымання льготнага крэдыту можа разлічваць на бязвыплатную субсідыю на будаўніцтва ці куплю жылля. Субсідыя прадастаўляецца ўжо не строга па месцы жыхарства. Аднак трэба мець на ўвазе, што памер базавай долі субсідыі не будзе перавышаць 50 працэнтаў льготна крэдытаванай плошчы.

— Зараз у нашай сям'і двое непаўналетніх дзяцей, але хутка чакаем трэцяе. У сувязі з гэтым, якім чынам мы зможам палепшыць свае жыллёвыя ўмовы?

Таццяна Шкрэд, *Лагойскі раён*

— Калі з'явіцца трэцяе дзіця, змяніцца ваш статус, і вы, ужо як шматдзетная сям'я, будзеце мець права на першачарговае палепшэнне жыллёвых умоў. У прыватнасці, пасля звароту ў райвыканкам вас будуць абавязаныя ўключыць у жыллёва-будаўнічы кааператыў або аказаць дапамогу на куплю жылля на працягу года. Паколькі вы станеце шматдзетнай сям'ёй, крэдыт выдадуць на 40 гадоў пад 3 працэнты гадавых з разліку на 95 працэнтаў нарматыўнай (па 20 квадратных метраў на чалавека) агульнай плошчы, а на астатнія 5 працэнтаў нарматыўнай плошчы прадставяць бязвыплатную субсідыю. Прычым як сям'і з трыма непаўналетнімі дзецьмі, затым вам пагасяць 50 працэнтаў ільготнага крэдыту.

Матэрыялы «прамой лініі» падрыхтаваў Сяргей ГРЫБ.
(Працяг будзе.)

Асобы

Уладзімір Высоцкі: родам з дзяцінства

У брэсцкім архіве ёсць звесткі пра Уладзіміра Сямёнавіча Высоцкага, які нарадзіўся ў гэтым беларускім горадзе.

Як, няўжо поўны цёзка — усе ж ведаюць, што любімы акцёр і паэт нарадзіўся ў Маскве, ён сам гаварыў пра гэта ў песні?!. Але не цёзка, такое ж дакладна імя насіў яшчэ адзін чалавек, які жыў доўгі час у горадзе, які ў той час называўся Брэст-Літоўск, — дзед знакамітага артыста. Потым сям'я пераехала ў Кіеў, дзе нарадзіўся яго бацька Сямён Уладзіміравіч, далей быў яго шлях у Маскву, дзе ў 1938 годзе з'явіўся на свет яго сын Валодзя...

Сёння, у дзень, калі артысту споўнілася б 70 гадоў, яго ўспамінаюць у Беларусі многія людзі, якія ім захапляліся, любілі яго песні ці з якімі перакрыжаваўся яго шлях хоць на момант. Так склалася, што талент і жаданне працы прывяло Уладзіміра Высоцкага ў Беларусь — беларускія рэжысёры кіно вельмі хацелі яго здымаць у сваіх карцінах, часта знаходзілі для гэтага магчымасці насуперак патрабаванням ідэолагаў. Для кіно Высоцкага адкрыў Віктар Тураў, запрасіўшы на ролю ў фільме «Родам з дзяцінства». Далей былі іншыя моманты супрацоўніцтва з «Беларусьфільмам». Уладзімір Высоцкі стаў для нас зусім не чужой і не далёкай зоркай.

Ларыса ЦІМОШЫК.

СЁННЯ

Месяц
Поўня.
Месяц у сузор'і Дзевы.

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	8.08	16.35	8.27
Віцебск —	8.04	16.19	8.15
Магілёў —	7.59	16.25	8.26
Гомель —	7.49	16.28	8.39
Гродна —	8.22	16.52	8.30
Брэст —	8.17	16.59	8.42

Імяніны
Пр. *Таццяны, Пятра, Савы;*
К. *Ірэны, Таццяны, Эльвіры, Генрыха, Мілаша, Паўла, Яна.*

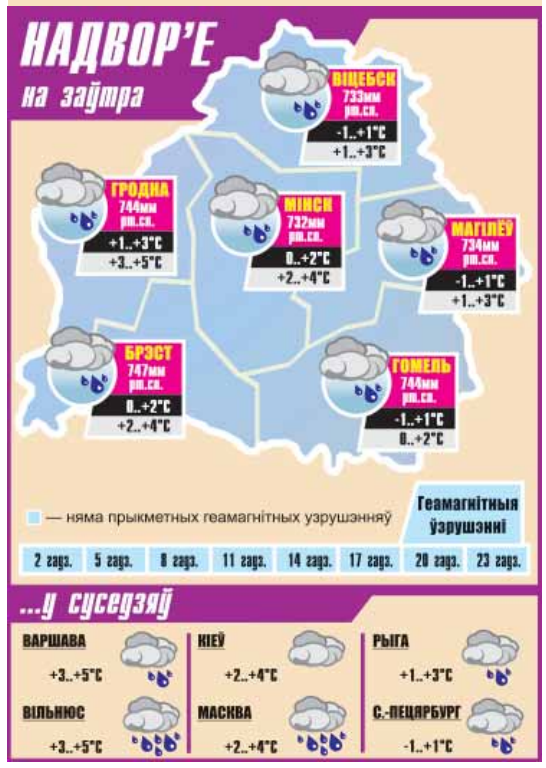

25 студзеня

Дзве даты

1323 год — 685 гадоў таму вялікі князь ВКЛ Гедымін пачаў будаўніцтва Лідскага замка, вакол якога паступова вырас горад. Замак уваходзіў у лінію крапасных умацаванняў Навагрудак — Крэва — Меднікі — Трокі. З'яўляецца помнікам абаронча-гаспадарчага дойлідства.

1938 год — нарадзіўся Уладзімір Высоцкі, выдатны савецкі акцёр тэатра і кіно, паэт, бард. Лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР (1987 год, пасмяротна). Дзед яго, Уладзімір Сямёнавіч Высоцкі, нарадзіўся ў Брэсце, доўгі час ён жыў тут (звесткі аб ім захоўваюцца ў мясцовым архіве).

Цытата дня:

«Разумны чалавек бачыць перад сабой невымяральную сферу магчымага; чалавек недалёкі лічыць магчымым толькі тое, што бачыць перад сабой».

Дэні Дзідро (1713—1784), французскі філосаф, пісьменнік.

Усміхнёмся!

Торт, які падаюць на заканчэнне паспяховай вечарынкі, падобны на ядзерную зброю — як бы яна і ёсць, а выкарыстаць няма ніякай магчымасці.

☺

Выпадак у сям'і. Званок у дзверы.
— Так, хуценька хавайся! У шафу давай... Не, у халадзільнік...
— Дарагая, але ж я, аднак, твой муж!

— (да дзвярэй) Ідзі адсюль, у мяне муж дома!

☺

Ваенкамат хаваўся ад Мікалая Валуева, пакуль таму не споўнілася 27 гадоў.

☺

— Чулі, італьянскі «Мілан» купіў Раналька за 7 мільёнаў долараў...
— Гэта на рускія колькі?
— Ну, недзе 4 тысячы Алдоніных...

Да дня беларускай навукі!

ТАЯМНІЦЫ НАНАСВЕТУ

Новы лагічны крок у развіцці навукаёмістых вытворчасцяў — выкарыстанне нанатэхналогій. Лічыцца, што пакуль гэты накірунак даследаванняў знаходзіцца на пачатковым этапе свайго развіцця, аднак пэўныя дасягненні ўжо зроблены. Якія поспехі ў галіне нанатэхналогій сёння маюцца на рахунку беларускіх вучоных журналісту «Звязды» расказаў намеснік дырэктара Інстытута цепла- і масаабмену імя А. Лыкава, доктар тэхнічных навук Сяргей ЧЫЖЫК, які ўзначальвае аддзяленне нанапрацэсаў і нанаматэрыялаў.

— Самае складанае ў нанатэхналогіі — навучыцца працаваць з аб'ектамі памерам у некалькі нанаметраў, — расказвае Сяргей Антонавіч. — Гэта вельмі малая велічыня: калі міліметр падзяліць на тысячу, а потым яшчэ раз на тысячу, то застанецца якраз адзін нанаметр. Нанатэхналогія «працуе» з аб'ектамі, чые памеры не перавышаюць 100 нанаметраў. Асноўная цяжкасць тут — іх візуалізацыя, вызначэнне і маніпуляцыя з імі.

— Значыць ёсць падставы меркаваць, што з часам мы навучымся сінтэзаваць, скажам, малако не горш за карову? Увогуле, зможам «збіраць» з асобных атамаў і малекул любыя неабходныя нам матэрыялы?

— Да гэтага яшчэ вельмі далёка. Пакуль вучоныя вучацца атрымліваць такія «дробныя» элементы, ствараць патрэбныя ўмовы для таго, каб прыродныя працэсы самі скіроўваліся ў бок зборак нанааб'ектаў. У першую чаргу тут трэба ўзгадаць вугляродныя нанатрубкі і фулярэны — элементы нанапамеру (гіганцкія малекулы), якія складаюцца выключна з атамаў вугляроду і адрозніваюцца адзін ад аднаго сваёй формай. Фулярэн — сфера, якая складаецца з 60 атамаў вугляроду, а нанатрубка, як можна здагадацца з назвы, мае форму трубкі, працягласць якой можа дасягаць нават міліметра. Фулярэны і нанатрубкі — завершаныя вугляродныя элементы з унікальнымі механічнымі якасцямі, яны могуць быць электра- і цеплаправаднікамі, могуць быць рэзанатарамі, імітарамі выпраменьвання (што важна для стварэння элементаў сучаснай электронікі, маніторaў новага пакалення і г.д.). Акрамя таго, нанатрубкі могуць быць «камерамі захоўвання» і сродкам транспарціроўкі, напрыклад, лекавых прэпаратаў у клетку...

Для нас сёння першарадным з'яўляецца стварэнне нанакампазітных матэрыялаў, якія нададуць новыя якасці нават звыклым матэрыялам, такім, як, напрыклад, бетон, фарбы, лакі, палімеры, металы... Між іншым, магчыма, работы ў гэтым накірунку дапамогуць раскрыць, нарэшце, сакрэты тэхналогіі булатнай сталі. Наш інстытут яшчэ гадоў 7 таму сканцэнтраваў свае намаганні ў галіне асваення нанатэхналогій. У першую чаргу для нас было важным асваенне працэсаў і тэхналогій атрымання вугляродных нанатрубак. Пад кіраўніцтвам дырэктара нашага інстытута акадэміка Сяргея Жданка даследчыя групы кандыдатаў фізіка-матэматычных навук Ігара Буякова і Андрэя Краўкліса распрацавалі свой арыгінальны шлях: у дугавым разрадзе атамы вугляроду спачатку вызваляюцца з газавай фазы, а потым пры наяўнасці металічных каталізатараў структурыруюцца ў нанатрубкі і фулярэны. Далейшая наша задача: павялічыць аб'ёмы вытворчасці гэтых працэсаў. Сёння лабараторныя ўстаноўкі працуюць з паказчыкамі сотні грамаў у гадзіну, трэба выйсці на кілаграмы. Мы маем заказы на набыццё нашага абсталявання і тэхналогій з Расіі, Саудаўскай Аравіі, шэрагу іншых краін.

Участак малекулы ДНК.

Нанатрубка пры малой вазе мацней за сталь у дзесяткі разоў. Яна мае ўнікальную здольнасць «працаваць» як цэнтр крышталізацыі. Дастаткова нязначнай (сотай, тысячнай) долі працэнта ўтрымання нанатрубак у матэрыяле, для таго каб пераўтварыць усю яго структуру згодна з тымі законамі ўзаемадзеяння, якія «задаюць» азначаныя нанаэлементы. Перабудоўваецца ўся крышталічная рашотка, пачынаючы з атамараная ўзроўню, у выніку чаго бетон, фарбы, гума, палімерныя валокны і плёнкі, металы і іншае набываюць новыя якасці: павышаную трываласць, меншы час ацвярдзення і г.д. Гэтыя работы мы вядзём паралельна ў двух накірунках: ствараем новыя матэрыялы, знаходзім ім прымяненне і адначасова працуем над асваеннем масавай вытворчасці.

— Вы ўзгадвалі, што нанатрубкі можна выкарыстоўваць як своеасаблівы транспарцёр для дастаўкі ў клетку лекавых сродкаў. Якое яшчэ прымяненне маюць нанатрубкі ў медыцыне?

— Ёсць шэраг даследаванняў, якія мы праводзім сумесна з медыкамі. Адно з іх тычыцца пошуку сродкаў барацьбы з ракавымі клеткамі крыві. Мы вывучаем працэсы асаджэння на клетках часціц калоіднага золата дыяметрам некалькі дзесяткаў нанаметраў. Пры стварэнні адпаведных умоў золата будзе асядаць выключна на ракавых клетках і паглынацца імі. Пад уздзеяннем лазернага імпульсу ў часціцах золата пачынаецца генерацыя цяпла і клетка ўзрываецца. Работа гэта вельмі патрэбная. Значны ўклад у яе ўнёс наш супрацоўнік, доктар тэхнічных навук Дзмітрый Лапотка.

Увогуле, вывучэнне ўзаемадзеяння жывых і нежывых структур на нанамаштабе — вельмі цікавы накірунак. Мы цяпер ставім перад сабой задачу прасачыць узаемадзеянне з нанатрубкай малекулы ДНК.

— ДНК — носьбіт інфармацыі. Які дадатковы карысны патэнцыял у ёй убачылі вучоныя?

— Цяпер пачынаюцца работы па выкарыстанні ДНК у субмікронай і нанаэлектроніцы, дзе ДНК выконвае функцыю правадніка электрычнага току. Іншым спосабам стварыць такі мікрапамер праваднікa чалавеку было не пад сілу, а прырода — стварае мільёны гадоў.

— Падобныя работы праводзяцца і ў іншых навукова развітых краінах?

— Так. Заўважу: калі ў галіне высокіх тэхналогій мы здолеем ствараць тое, што і астатнія краіны, і ствараць на самым высокім перадавым узроўні, — наша дзяржава будзе мець высокі міжнародны статус і значны эканамічны эфект, нас ніхто не назаве «бананавай рэспублікай».

— Для таго каб вывучаць якасці нанаэлементаў і тым больш ствараць на іх аснове новыя матэрыялы, неабходна для пачатку добра разгледзець сам аб'ект. Значыць, патрэбны адпаведныя дыягнастычныя прыборы.

— Сапраўды, поспех нанатэхналогій магчымы толькі ў тым выпадку, калі мы зможам бачыць нанаэлементы, перамяшчаць іх, рэгістраваць вынікі даследаванняў, дыягнаставаць атрыманыя матэрыялы. І ў гэтым нам дапамагае ўнікальны метад сканіруючай зондавай мікраскапіі.

Першы тунэльны мікраскоп быў створаны ў свеце ў 1982 годзе. Яго стваральнік Б. Рурэр атрымаў Нобелеўскую прэмію. Менавіта пасля гэтага пра нанатэхналогіі пачалі гаварыць як пра сур'ёзную галіну навукі. З канца 80-х гадоў работы ў азначаным накірунку распачаліся і на Беларусі. Крок за крокам мы прыйшлі да стварэння айчыннай мадэлі атамна-сілавога мікраскопа. У адрозненне ад мікраскопаў іншага тыпу з высокай распазнавальнасцю, гэты дае трохмерную камп'ютарную выяву аб'екта. Акрамя таго, мы ў прамым сэнсе можам «памацаць» аб'ект. Зонд адначасова дзейнічае і як вока, і як інструмент дотыку. Акрамя таго, ён здольны перамяшчаць асобныя атамы і ствараць новую структуру. Дзякуючы атамна-сілавому мікраскопу мы маем цікавыя вынікі ў нанатамаграфіі, сілавой спектраскапіі, нанасвідраванні. Гэта вельмі навукаёмісты прыбор, наш разведчык у нанасвет. Сёння мы змаглі выйсці і на сусветны рынак навуковага абсталявання. Нашы мікраскопы ёсць у Расіі, ва Украіне, у Польшы, Літве, Паўднёвай Карэі, Славеніі, на Тайвані. Сёлета паступілі заказы з Казахстана і Саудаўскай Аравіі.

Гутарыла Інга МІНДАЛЁВА.

Атомно-силовой микроскоп

в комплекте с управляющим программным обеспечением и средствами обработки изображений предназначен для измерения и анализа микро- и субмикрорельефа поверхностей, объектов микро- и нанометрового размерного диапазона с высоким разрешением (до 1 нм).

ОБЛАСТИ ПРИМЕНЕНИЯ:
- физика твердого тела;
- тонкопленочные технологии;
- нанотехнологии;
- микроэлектроника;
- оптика;
- прецизионная механика;
- вакуумная техника и др.

Атомно-силовой микроскоп может использоваться в учебных, научных и промышленных лабораториях.

Производитель — **ОДО «Микротестмашины»,**
тел. (80232) 71 54 63.
УНП 490001529

Разработка и методологическое сопровождение совместно с **Институтом тепло- и массообмена НАН Беларуси,**
тел. (8017) 284 21 37, факс: (8017) 292 25 13.
УНП 100029077

Сітуацыя

П'ЯНАЯ НОЧКА КАЛЯДНАЯ...

Трагедыя разыгралася глыбокай ноччу на стары Новы год у в. Жарабковічы Ляхавіцкага раёна. У калодзежы ўтапіўся Віталь Славута — дзевяцікласнік мясцовай школы.

У гэтую ноч калядавалі напачатку ў роднай вёсцы Зарытава, а затым падаліся за некалькі кіламетраў у Жарабковічы. Прыкладна каля дзвюх гадзін ночы калядоўшчыкі разышліся. Двое вярнуліся назад у Зарытава, а Віталь, прыхапіўшы сваю частку накалядаванага, застаўся ў Жарабковічах і неўзабаве апынуўся ў кампаніі старэйшых хлопцаў, якія таксама сустракалі Новы год і праводзілі Аляксандра С. у войска — той атрымаў павестку.

Да гэтага моманту ўсё больш-менш ясна. А далей многа незразумелага. У прэсе прайшла інфармацыя, прадстаўленая пракуратурай Ляхавіцкага раёна.

З 16-гадовым падлеткам старэйшыя піць гарэлку не сталі, бо ведалі, што ён яшчэ непаўналетні і выставілі яго з хаты, якая на гэты час была пустая, бо гаспадары памерлі і будынак перайшоў тым людзям, якія старых даглядалі.

Віталь быццам бы пайшоў, але неўзабаве хлопцы пачулі крыкі і кінуліся на вуліцу ратаваць няшчаснага. Скакалі ў калодзеж і спрабавалі выцягнуць падлетка, але ланцуг абрываўся... Праз дзве гадзіны прыехалі супрацоўнікі МНС, адпампавалі ваду і даталі мёртвага. Выратавальнікі прыехалі б раней, калі б атрымалі сігнал своечасова.

Як там усё было, ведаюць толькі пяцёра хлопцаў, якія далі амаль што аднолькавыя паказанні. Зразумела, што ў тую ноч ніхто цвярозым не быў і напэўна ж, каб не гэты фактар, то трагедыі не здарылася б.

Здавалася б, пытанне вычарпана, але калі я наведаў Жарабковічы і зазірнуў у той калодзеж, то зразумеў, што не ўсё ў гэтым здарэнні адназначна — узнікла некалькі пытанняў, на якія павінны быць зразумелыя адказы.

Але да пытанняў мы яшчэ вернемся.

Загінулы быў праблемным падлеткам, і вось што сказала дырэктар Жарабковіцкай сярэдняй школы Святлана Гаўрыленя:

— З Віталем праблем было шмат. Ён стаяў на ўліку, бо любіў выпіць і ў мінулым годзе некалькі разоў разглядаўся на камісіі па справах непаўналетніх. Яго маці штрафавалі, як і аднаго дарослага, з якім падлетак выпіваў і часта сустракаўся з гэтай прычыны. Але ён быў цхім выпівохам і не буяніў.

Вядома, што пры такой характарыстыцы школьніка хапала людзей, якія ставіліся да яго непрыязна і былі ў іх на тое прычыны. Але хто таго падлетка прывучыў да гарэлкі? Хіба не старэйшыя?!

Маці загінулага працуе даяркай у мясцовым сельгаскааператыве і вось што яна сказала:

— Віталь пайшоў з хаты каля чатырох гадзін дня і толькі ноччу я даведалася, што з ім бяда. У Жарабковічах я ўжо была пасля трох гадзін ночы. МНС яшчэ не прыехала, хлопцы сядзелі ў хаце, а Віталь быў у калодзежы і яго не чутна было. Вось я і думаю: як пры росце пад 190 см ён мог уваліцца ў той калодзеж?

Зразумець маці можна і, магчыма, ёю не ўсё ўспрымаецца адэкватна. Нехта там падказаў, накіраваў, а дзе праўда, цяжка сказаць.

Праблемны падлетак захацеў папіць вады і ўпаў у калодзеж — вось так і закрываецца праблема. Крымінальную справу па факце ў такім разе няма сэнсу ўзбуджаць, чаго пракуратура (на 23 студзеня) і не зрабіла, і гэта яе права.

А цяпер да пытанняў, якія ў мяне ўзніклі пасля наведвання месца трагедыі.

У калодзежы невялікія дзверцы, хоць можна дапусціць, што хлопец усё ж мог упасці, перагнуўшыся над трубой. Глыбіня калодзежа — прыкладна дзесяць трубаў (наколькі ўдалося ў цемры налічыць). Пры такім падзенні павінны былі б быць сур'ёзныя траўмы, а судова-медыцынская экспертыза ўстанавіла, што падлетак захлынуўся ад вады.

А можа, пры падзенні школьнік мог перавярнуцца? Пры такім росце ды ў вузкай трубе малаверагодна.

У сваіх паказаннях старэйшыя сцвярджалі, што двое з іх скакалі ў калодзеж на крыкі. Такое цяжка ўявіць. Але дапусцім і такі варыянт. Дарэчы, хлопцы-выратавальнікі не ўтапіліся ж і нават спрабавалі небараку падняць наверх. А ўбачыўшы, што не здолеюць гэтага зрабіць, пакінулі школьніка і самі вылезлі. Чаму было б не падтрымаць няшчаснага на паверхні, каб не ўтапіўся?

Галоўнае, што ўпушчаны быў момант, бо па гарачых слядах падобнае здарэнне раскрыць намнога прасцей.

Безумоўна, такая разбежка ў часе дае падставы для розных домыслаў.

Вось і хацелася б ведаць, што на самай справе адбылося цёмнай каляднай ноччу.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

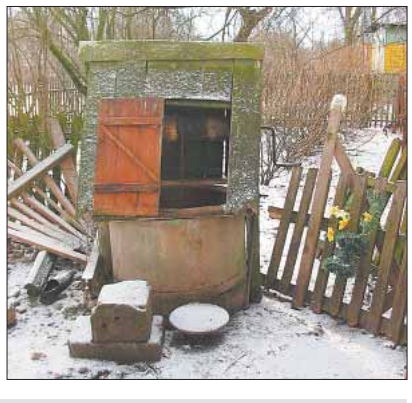

ЗВЯЗДА
БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНЫ НУМАР 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, Т. ПАДАЛЯК, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, І. ШЧУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 24 31 92, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 74 13 92, Баранавічах: 7 26 02,